

Slovenska književnost na Filozofski fakulteti 1919–1979–2009

Literarna zgodovina na slovenistiki ljubljanske filozofske fakultete v zadnjih 30 letih kljub dinamičnemu personalnemu dogajanju, kot je bila generacijska menjava 1993–96, kadrovske stagnira in ne uspe preseči števila osem zaposlenih. Kadrovske nemirna je bila zgodovina literarne slovenistike vseskozi, tako iz osebnih razlogov kot zaradi političnega merjenja moči. Metodološko se vsaka nova generacija formira po svoje in v opoziciji do predhodne. Ženski delež in delež neslovenistov v stroki naraščata, vendar še vedno prevladujejo moški (slabe tri petine) in tisti, ki se vsaj do neke mere tudi slovenistično angažirajo (dobre tri četrtine). Vseh literarnih zgodovinarjev na Slovenskem je 300, od tega je ena tretjina pokojnih, ena šestina pa v pokoju. Vitalnost stroke dokumentira naraščajoče število doktoratov iz slovenske književnosti; prirastek je 3–4 disertacije letno, vloga Oddelka za slovenistiko se pri njihovi produkciji postopoma manjša. Med spomina vredne dogodke poslednjih desetletij sodijo uporabi t. i. skupnim jedrom, reševanje kompetenčnih vprašanj in sodelovanje s kolegi komparativisti in drugimi inštitucijami, skrčenje števila habilitacijskih nazivov, ignoriranje nesmiselne razdrobljenosti na katedre, inštitucionalna ločitev slovenistike od slavistike, neuspešno spogledovanje z odcepitvijo od jezikoslovja in priprava bolonjskih študijskih programov. Manjši vlogi literature v sodobnem svetu ustreza zmanjšani pomen literarne vede. Perspektive stroke se kažejo v sprejetju popularne literature in žanrskih korpusov med raziskovalne predmete, v večjem upoštevanju kulturnega konteksta in uporabi računalniških orodij za analizo.

Letos mineva 30. leto, odkar mi Filozofska fakulteta reže kruh. To je dobra polovica mojega dosedanjega življenja, vendar je teh 30 let obenem tudi kar ena tretjina življenja naše fakultete in univerze. Glede na to, kaj vse se je v družbi po svetu in doma v zadnjem času spreminjalo in spremenilo, vzbuja literarna veda na ljubljanski slovenistiki občutek stalnosti in nespremenljivosti. Ves čas smo v istih prostorih v 2. nadstropju Filozofske fakultete na Aškerčevi 2 (celo pohištvo v kabinetih je ponekod še isto) in v skoraj enakem številu. Ko sva s Tonetom Pretnarjem jeseni leta 1979 dobila službo, jaz najprej kot stažist raziskovalec, on pa kot asistent, se nas je s književnostjo ukvarjalo sedmero: najini učitelji so bili Franc Zdravec, Boris Paternu, Matjaž Kmecl, Helga Glušič in Jože Koruza.

Leta 2009 nas je enako število, če pa upoštevamo še novo stroko književno didaktiko, potem komaj eden več. Preštejmo se. Aleš Bjelčevič je prevzel Kmeclov osrednji predmet Novejšo slovensko književnost v 1. letniku in Starejšo književnost, sicer pa se je usmeril v verzologijo. Miran Hladnik je z Uvodom v študij slovenske književnosti prevzel del Kmeclove in z Novejšo slovensko književnostjo v 2. letniku del Zdravčeve predavanjske tradicije, specializiral pa se je za pripovedne žanre in oblike elektronske pismenosti. Irena Novak Popov je s predavanji o sodobni poeziji in s pregledom literarnih obdobj nasledila Borisa Paternuja, Alojzija Zupan Sosič pa s predavanji o sodobnem slovenskem romanu Helgo Glušič. Mateja Pezdirc Bartol se je s tečajem o sodobni slovenski dramatik odločila oživiti zanimanje za literarno zvrst, ki je bila od Koruzove smrti dalje

najbolj zanemarjena. Alenka Žbogar je deloma angažirana pri Književni didaktiki, ki jo zastopa Boža Krakar Vogel, deloma pa pri Literarni teoriji; njena ekspertiza velja slovenski kratki prozi. Marko Juvan in Urška Perenič imata tretjinski oziroma polovični delovni čas: Juvan je prva slovenska referenca za literarno teorijo, Urška Perenič, ki je čisto veža oddelčna pridobitev, pa kot asistentka vodi vaje, večidel pri Uvodu v študij slovenske književnosti; interes za sistemske in empirične raziskave jo žene v teoretične vode.

Za specialna področja si že dolga leta pomagamo s honorarnimi predavatelji: Igor Saksida predava Mladinsko književnosti, Marija Stanonik Ustno slovstvo oz. slovstveno folkloristiko, Stane Granda Kulturno zgodovino, Mira Miladinović Zalaznik Nemško književnost na Slovenskem in Matej Hriberšek Latinsko književnost na Slovenskem. Trenutne kadrovske ambicije so usmerjene v pridobitev novega učiteljskega mesta, pod katerim bi zbrali predavanja, ki jih vodi Alenka Žbogar.

Literarni predmeti so organizirani po **katedrah**. Stalno spreminjanje števila kateder, njihovih imen in sestave kaže, da gre bolj za papirnato kot življenjsko kategorijo. Saj niti ne vemo na pamet, katere katedre imamo trenutno, in moramo pokukati na splet, da jih lahko naštejemo: 1. za novejšo in sodobno slovensko književnost, 2. za starejšo slovensko književnost in ustno slovstvo, 3. za literarno teorijo in metodologijo in 4. za didaktiko slovenskega jezika in književnosti. Kadar se je treba kaj zmeniti, »koordinator literarnovednih kateder« skliče vse učitelje in asistente slovenske književnosti. Inštanca katedre je svojčas posameznemu učitelju, ki je bil neredko njen edini predstavnik in tako rekoč sam sebi predstojnik, vzbujala prijetne občutke avtonomnosti in včasih celo nudila zaščito njegovi samovolji. Naj se ti časi ne vrnejo!

Od blizu se pokaže, da so bila zadnja tri desetletja kadrovsko precej dinamična. Najbolj nemirno je bilo na katedri za starejšo slovensko književnost in vraževernim se je že dozdevalo, da je ukvarjanje s starejšo književnostjo usodno. Po prezgodnji smrti Jožeta Koruze (1935–88) jo je po sili razmer prevzel Tone Pretnar (1945–1992), po njegovi prezgodnji smrti Igor Grdina, ki je po dobrem desetletju oddelek zapustil. Katedra ni imela sreče z asistenti: najprej je prekinila svojo kariero Darja Gabrovšek Homšak in v tujino je odšel Peter Svetina, ki se je pred tem habilitiral za prevzem predmeta. Na katedri za sodobno slovensko književnost dolgo ni bilo mogoče vzpostaviti nasledstva Helge Glušič: prvi je resigniral Rajko Korošec in za njim Igor Saksida, ki se je odločil raje posvetiti Mladinski književnosti na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Marko Juvan je svoje delo preselil pod streho ZRC SAZU in ostal na FF samo tretjinsko oziroma petinsko.

Čustveno naporno se je dogajala menjava močne generacije učiteljev (Paternu, Zadavec, Kmecl, Glušič) v letih 1993–96. Nekaj je k temu pripomogel zakon, ki je tedaj zahteval upokojitev po izpolnjenem 70. letu, nekaj pa občutek posameznih odhajajočih, da ne bodo dobili intelektualno, metodološko in glede znanstvene produktivnosti ustreznega nasledstva. Občutek je krepilo spoznanje, da stroka nima več tistega prestižnega pomena, kot ga je imela včasih, in da nasledniki nimajo več

možnosti (pa tudi interesa ne) za udeležbo pri upravljanju z družbeno močjo. Do habilitacij mladih naslednikov smo nenadne kadrovske praznine blažili z gostujočimi predavatelji. Novejšo in sodobno slovensko književnost so nekaj semestrov zapored predavali Denis Poniž z AGRFT, Gregor Kocijan in Taras Kermauner. Slednjemu je bila ta priložnost simbolična vrnitev na FF, ki jo je kot asistent na filozofiji moral zapustiti v 60. letih. Iz predavanj je pripravil knjigo o modelih slovenske dramatike, ki je izšla v seriji fakultetnih učbenikov, odzval pa se je tudi vabilom na posebna predavanja na izbrane teme. Menjava generacij je omogočila študentom, da so se seznanili še z literarnozgodovinsko ponudbo na sosednjih univerzah in v tujini. Na posamična predvanja smo namreč povabili kolege iz Maribora (Mirana Štuhca, Silvijo Borovnik, Jožico Čeh, Igorja Krambergerja), Petra Scherberja, Istvána Lukácsa, Zvonka Kovača, Marijo Mitrović, Vlada Nartnika, Katjo Mihurko Poniž itd.

Hkratni odhod cele generacije učiteljev ima korenine v njenem skoraj hkratnem vstopu na literarnovedno sceno. Literarna slovenistika se je po drugi svetovni vojni kadrovske podvojila. Namesto dveh učiteljev (Ivan Prijatelj in France Kidrič, potem pa France Kidrič in Anton Ocvirk), ki sta kadrovske zadoščala celih 30 let, jih je bilo v prvi polovici 50. let četvero, v drugi polovici 50. let pa že petero. Ob učiteljih Slodnjaku in Boršnikovi so bili trije asistenti (Boris Paternu, France Bernik, Štefan Barbarič oz. Franc Zadravec). Po njuni upokojitvi sta postala učitelja Paternu in Zadravec, asistenti pa so bili od 60. let dalje Kmecl, Glušičeva in Koruza. V 80. letih je petglavi učiteljski kader pridobil tri nove asistente (Tone Pretnar, Miran Hladnik, Boža Krakar Vogel; skupaj s stažisti nas je bilo neko obdobje celo enajst), od tedaj dalje pa literarna slovenistika kadrovske stagnira.

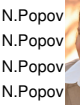

Personalne menjave so bile vedno stresne. Prijatelj je umrl, še preden je lahko poskrbel za zamenjavo, in namesto predvidenega Antona Slodnjaka je njegovo učiteljsko mesto po Kidričevi odločitvi zapolnil Anton Ocvirk, vendar ne znotraj slovenistike, ampak na novoustanovljeni primerjalni književnosti; od tod občasna prestižna trenja med oddelkoma, ki imajo klice v še starejšem strokovnem in osebnem rivalstvu med Slodnjakom in Ocvirkom.¹ Ocvirka sicer ne navajamo med člani oddelka, vendar je predaval vzporedno tudi za slaviste (med vojno je bil celo edini učitelj za slovensko književnost) in zato do neke mere sodi v oddelčno zgodovino. Tudi Kidrič se je odmaknil od slovenistike in zadnja leta preživel raje na akademiskem inštitutu. Slodnjakova kariera na oddelku je bila dolga komaj eno desetletje in končala se je burno s prisilno upokojitvijo, pri kateri je pomembno vlogo odigral politično vplivni Dušan Pirjevec, odgovoren menda tudi za prekinitev Bernikove in Barbaričeve asistenture;² čez tri leta je zasedel mesto

¹ Prim. opombe v Ocvirkovi inavguralni disertaciji *Levstikov duševni obraz* (1933), ki so v veliki meri namenjene diskvalifikaciji Slodnjakovega razpravljanja v Levstikovem *Zbranem delu* (1931-).

² Matjaž Kmecl, Slodnjak 1959, *Literarnovedno srečanje ob stoletnici rojstva prof. dr. Antona Slodnjaka*, Ljubljana: FF, 2000, 47–48; Taras Kermauner, Srečavanja z Antonom Slodnjakom, z drugimi iz z ne-sabo, *Navzrkižna srečavanja: Spomini, portreti, analize*,

izrednega profesorja na primerjalni književnosti. Komaj kaj daljša od Slodnjakove je bila fakultetna kariera Marje Boršnik (1848–64).

Literarna veda je svoj ugled črpala med drugim iz vključenosti v javno življenje in oblastne strukture. Najvišje je v tem pogledu segla z Matjažem Kmeclom, ki je postal kulturni minister in član državnega predsedstva. Literarni zgodovinarji so bili po vrsti izvoljeni za akademike (Kidrič, Slodnjak, Boršnik, Ocvirk, Zadavec, Paternu, Kmecl). Ugled stroke je bil kmalu po drugi svetovni vojni dovolj velik, da je pritegnil veliko ambicioznih študentov, ki niso mogli vsi do službenih pozicij na fakulteti in je kar nekaj razočaranih aspirantov moralo v službo drugam (Štefan Barbarič, France Bernik; Jože Pogačnik, France Pibernik). V poznejših desetletjih, ko se je na slavistiko vpisovalo vedno več strokovno manj stremeljive populacije, se je uveljavila kadrovska praksa tvegane stave na redke obetavne naslednike in pokazala svoje slabe plati ob njihovih nenadnih smrtih, spodletelem podiplomskem študiju oz. alternativnih življenjskih odločitvah (Koruza, Pretnar, Gabrovšek, Korošec, Saksida, Juvan, Grdina, Svetina; nazadnje so odnehali Andreja Musar, Matjaž Zaplotnik in Andreja Žižek Urbas). Nauk iz te žalostne verige je, da je nujno treba poskrbeti za kar najširše zaledje doktorantov s habilitacijami za slovensko književnost, med katerimi je mogoče izbrati, ko nastopi nenadna potreba.

1974	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar												
1975	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza													
1976	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza													
1977	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza													
1978	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza													
1979	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik											
1980	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza													
1981	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza													
1982	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza													
1983	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza													
1984	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik											
1985	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik	Korošec										
1986	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik	Juvan	K.Vogel									
1987	N.Popov	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik										
1988		Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik	Gabrovšek									
1989	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik	Gabrovšek										
1990	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik	Gabrovšek										
1991	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Koruza	Pretnar	Hladnik	Gabrovšek	Juvan	K.Vogel	Saksida							
1992	N.Popov	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Bjelčevič	Hladnik	Gabrovšek	Juvan	K.Vogel								
1993	N.Popov	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič		Hladnik	Juvan	K.Vogel									
1994	N.Popov	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Grdina	Hladnik	Juvan	K.Vogel									
1995	N.Popov	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Grdina	Hladnik	Svetina	Juvan	K.Vogel								Pirih
1996	N.Popov	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Grdina	Hladnik	Juvan	K.Vogel	Saksida	Pirih							
1997	N.Popov	Kmecl	Paternu	Zadravec	Glušič	Grdina	Bjelčevič	Hladnik	Juvan	K.Vogel	Saksida	Pirih						
1998		Žbogar	N.Popov	P.Bartol	Z.Sosič	Grdina	Bjelčevič	Hladnik	Juvan	K.Vogel	Pirih							
1999			N.Popov			Grdina	Bjelčevič	Hladnik	Juvan	K.Vogel	Pirih							
2000		N.Popov	N.Popov		Grdina	Bjelčevič	Hladnik	Svetina	Juvan	K.Vogel								
2001		N.Popov	N.Popov		Grdina	Bjelčevič	Hladnik	Svetina	Juvan	K.Vogel								
2002		N.Popov	N.Popov		Grdina	Bjelčevič	Hladnik	Svetina	Juvan	K.Vogel								
2003	Ž.Urbas	Žbogar	N.Popov	P.Bartol	Z.Sosič	Grdina	Bjelčevič	Hladnik	Juvan	K.Vogel								
2004	Ž.Urbas	Žbogar	N.Popov	P.Bartol	Z.Sosič	Grdina	Bjelčevič	Hladnik	Zaplotnik	Juvan	K.Vogel							
2005	Ž.Urbas	Žbogar	N.Popov	P.Bartol	Z.Sosič	Musar	Bjelčevič	Hladnik	Zaplotnik	Juvan	K.Vogel							
2006	Ž.Urbas	Žbogar	N.Popov	P.Bartol	Z.Sosič	Musar	Bjelčevič	Hladnik	Zaplotnik	Juvan	K.Vogel							
2007	Ž.Urbas	Žbogar	N.Popov	P.Bartol	Z.Sosič	Musar	Bjelčevič	Hladnik	Zaplotnik	Juvan	K.Vogel							
2008	Ž.Urbas	Žbogar	N.Popov	P.Bartol	Z.Sosič		Bjelčevič	Hladnik	Zaplotnik	Juvan	K.Vogel							
2009		Žbogar	N.Popov	P.Bartol	Z.Sosič		Bjelčevič	Hladnik	Perenič	Juvan	K.Vogel							

Grafikon 1: Kadrovska dinamika na slovenski književnosti³

Generacija, ki je svojo kariero začela v 60. letih, je v 70. letih že imela kaj pokazati. Na podlagi skupinskih projektov (*Slovenska književnost 1945–65, Lirika, epika, dramatika, Zgodovina slovenskega slovstva, 1–8*), ob katerih se je govorilo o imanentni interpretaciji (pač v opoziciji do pozitivistične biografike in literarnozgodovinskega psihologiziranja njenih učiteljev), se je rodilo tiho upanje, da se rojeva »ljubljska šola«. V 90. letih so se ambicije lastne literarnovedne šole deloma preselila v Maribor, od koder je opazen del piscev treh knjig *Slovenske književnosti* pod uredništvom Jožeta Pogačnika, in bila dirigirano zadržana v komparativistično uglašeni kritiki. V času t. i. metodološkega pluralizma je na tako majnem literarnovednem polju, kot je slovensko, upanje na metodološko usklajenost prazno. Irena Novak Popov še najbolj zvesto sledi paternujevski paradigmi tipološkega in periodizacijskega opredeljevanje ter integralne interpretacije, literarna zgodovina Alojzije Zupan Sosič je naslonjena na

³ Z modro so označeni asistenti, z zeleno mladi raziskovalci in stažisti asistenti, z rdečo delne zaposlitve in s sivo odsotnost učitelja. Nasledstvenih linij povsod ni bilo mogoče grafično ponazoriti.

naratološke teorije, teorijo spola in spolne identitete in je feministično ter socialno angažirana. Hladnik, Juvan in Bjelčevič so načelni privrženci empiričnih metod in sociološke oziroma kulturnozgodovinske analize in interpretacije ter skušajo zanje navdušiti tudi mlajše (Žbogar, Pezdir Bartol, Perenič). Bjelčevič je verzolog, Pezdir Bartolova si pomaga z recepcijsko in dramsko teorijo. V anketno, bibliografsko in eksperimentalno smer gre po naravi reči tudi didaktika Bože Krakar Vogel. Metodološke usmeritve literarne zgodovine na Oddelku za slovenistiko torej niti niso tako zelo konservativne, kot se sicer rado očita nacionalnim filologijam.

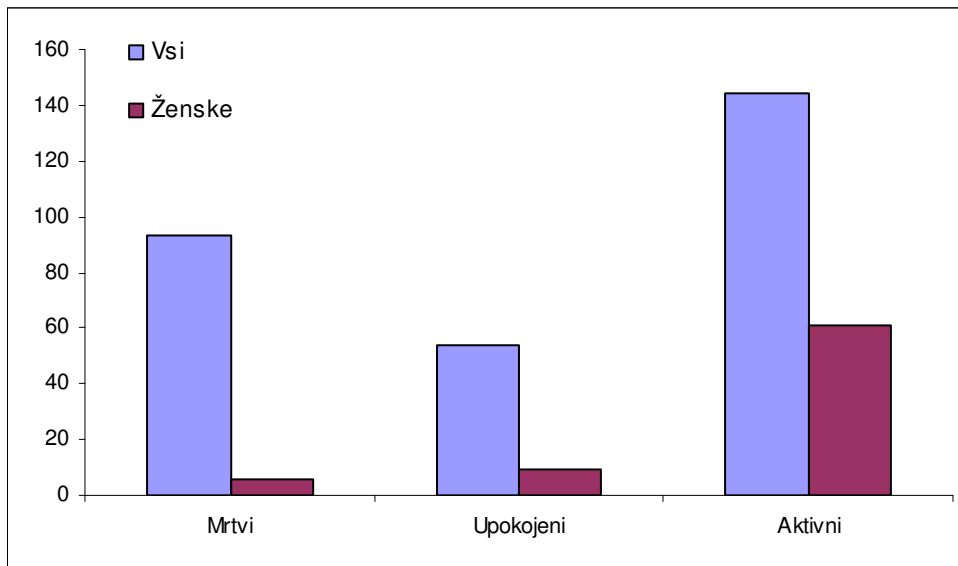
Ljubljanska slovenistika se rada sklicuje na status enega od ustanovnih oddelkov ljubljanske univerze leta 1919 in z njim argumentira zahtevo po priznanju svoje »matičnosti«. Sklicevanje na osrednji položaj v stroki ima gotovo dober vpliv na strokovno stremeljivost in produkcijo, zavedati pa se je treba, da smo literarni zgodovinarji na ljubljanski slovenistiki danes samo ena veja literarne vede, ki se je medtem metodološko, vsebinsko in inštitucionalno diferencirala.

Za objektivni prikaz položaja ljubljanske slovenistične literarne vede v literarni vedi na Slovenskem pogljemo kompletne »človeške vire« v stroki od začetka do danes.⁴ Na Slovenskem se je z literarno vedo zares ukvarjalo vsega okrog 300 ljudi. Ena tretjina od teh je mrtvih, med 200 živimi pa je 54 ali 27 % upokojenih. Čeprav je marsikdo med upokojenimi zelo ali celo bolj dejaven kot zaposleni, jih zaradi lažjega preštevanja puščam ob strani. Preostane 145 aktivnih literarnih raziskovalcev in učiteljev ali polovica kompletne reprezentance.⁵

Spolna zasedba. Ženski delež narašča. V povprečju je literarnih zgodovinarjk 26 %: med 93 mrtvimi je samo šest (7 %) žensk, med živimi jih je 35 % in med aktivnimi že 42 %. O feminizaciji stroke v celoti ne moremo govoriti, čeprav je na posameznih oddelkih izrazito ženska zasedba. Tako na ljubljanski slovenistiki, kjer se je v zadnjih tridesetih letih zgodil spolni preobrat: na začetku 80. let je bila med sedmimi zaposlenimi ena sama ženska (Glušič), danes sta med osmimi polno zaposlenimi samo dva moška (Hladnik in Bjelčevič).

⁴ Podatki so s seznamov sodelavcev inštitucij in s seznama slovenskih literarnih zgodovinarjev v okviru wikipedijskega projekta Slovenski literarni zgodovinarji, ki je pri izbiri upošteval vsaj enega od naslednjih kriterijev: doktorski naziv, tj. obranjeno disertacijo s področja literarnih ved, zaposlenost na kateri od akademskih inštitucij, objavo znanstvene monografije oz. opazno citiranost v stroki. Včasih je bila vključitev arbitrarna, saj nekaj predstavnikov literarnovednih strok na fakultetah poleg disertacije nima monografskih objav.

⁵ Številke je treba jemati z ustrežno rezervo, saj bodo že jutri zaradi smrti, upokojitve, svežega doktorata ali knjige, zaradi menjave službe ali odkritja pozabljenega doktorata razmerja nekoliko drugačna. Ker sem izhajal s seznama slovenistov in sem bil na druge literarnozgodovinske profile manj pozoren, zna biti število tistih, ki se ukvarjajo z drugimi književnostmi, nekoliko večje.

Grafikon 2: Literarne zgodovinarke

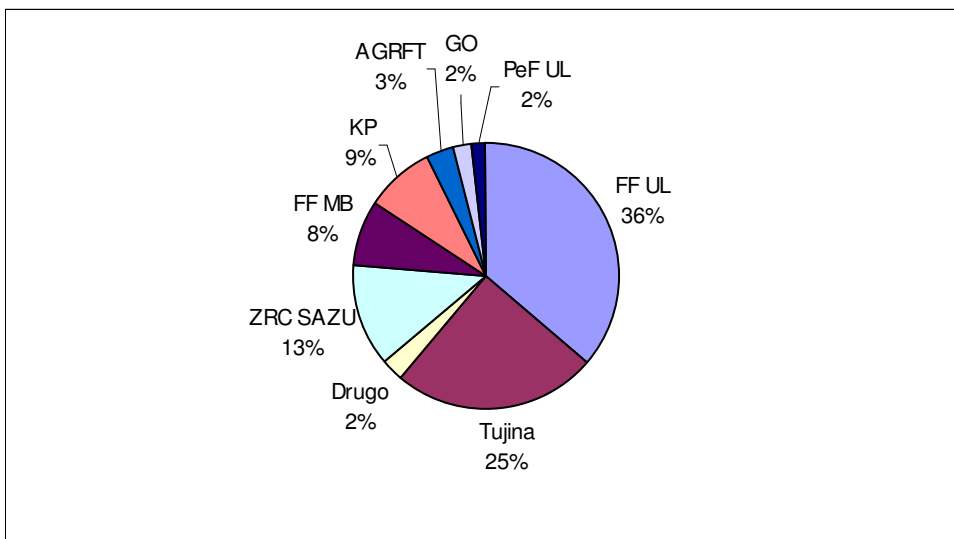
Delež neslovenistov počasi narašča (12 % med vsemi, 19 % med živimi, 23 % med aktivnimi), kar pomeni, da navezava med literarnim raziskovanjem in nacionalno filologijo popušča, čeprav se še vedno od ljudi v literarni vedi pričakuje, da bodo na tak ali drugačen način slovensko književnost pri svojem delu upoštevali. Samoumevno je, da se z njo ukvarjajo slovenisti, in stvar tradicije je, da se z njo brez izjeme ukvarjajo tudi na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo. Najmanj stika s slovenistiko imajo romanisti in germanisti; če bi za kriterij postavili slovenistični znanstveni članek ali monografijo, potem bi nesloveniste dobili tudi med rusisti in še kje.

Katere **inštitucije** režejo kruh literarnim zgodovinarjem na Slovenskem? Največ (46) jih zaposluje Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Oddelek za slovenistiko jih ima malo manj kot 8, približno enako močni so Oddelek za slavistiko z devetimi, Oddelek za romanistiko z osmimi in Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo s sedmimi kolegi. Po pet je anglistov in germanistov, trije klasični filologi.

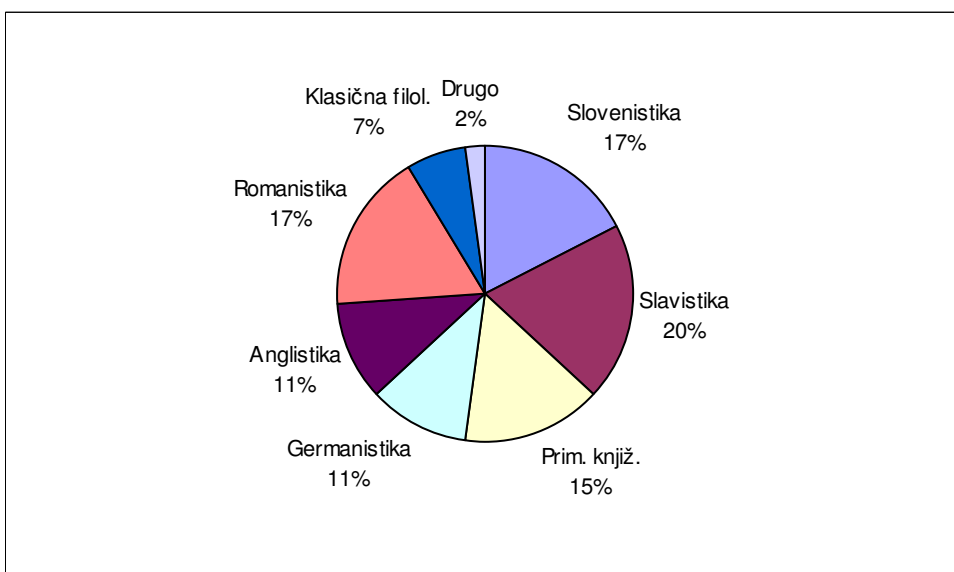
Druga skupina so literarni zgodovinarji, raztreseni po svetu (31). Zaposleni so na univerzah sosednjih in oddaljenih držav in so po rodu Slovenci ali pa tudi ne. V Trstu so npr. Marija Mitrović, Marija Pirjevec, Miran Košuta, Zoltan Jan, v Celovcu Peter Svetina, v Gradcu Erich Prunč, v Budimpešti István Lukács itd. Tretji skupini v obsegu 19 oseb pripada oznaka drugo, ker so bodisi v samostojnem poklicu bodisi v neakademskih inštitucijah, srednjih šolah, knjižnicah ipd.

ZRC SAZU se s 16 literarnimi zgodovinarji uvršča na četrto mesto. Polovica dela na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede, drugi na sosednjih inštitutih: za slovenski jezik, za slovensko izseljenstvo in migracije, za slovensko

narodopisje, na glasbenonarodopisnem inštitutu ali na inštitutu za kulturno zgodovino. Od tod personalno napajajo zlasti koprsko slovenistiko, ki se je v zadnjih letih literarnozgodovinsko močno okrepila in prehitela Maribor. Polovica Mariborčanov poučuje na Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete v Mariboru, drugi so germanisti, na razrednem pouku (Metka Kordigel) in na sociologiji (Igor Kramberger). Preostale inštitucije sledijo takole: AGRFT 4, Univerza v Novi Gorici 3, Pedagoška fakulteta v Ljubljani 2.

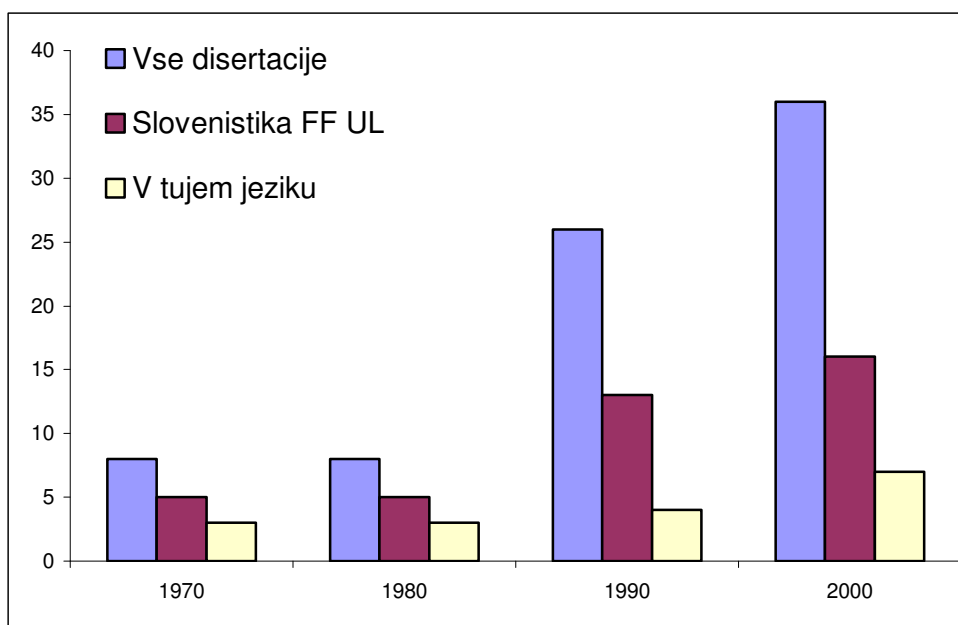

Grafikon 3: Kje so zaposleni literarni zgodovinarji

Grafikon 4: Literarna zgodovina na FF UL

Vitalnost, stremljivost in uspešnost slovenistične literarne zgodovine lahko merimo po številu doktorantov.⁶ Do konca 60. let so disertacije nastajale sporadično, šele v 30. letih so bile napisane v slovenščini (Marja Boršnik, Lino Legiša, Anton Ocvirk, Vinko Brumen), med drugo svetovno vojno v italijanščini. 70. in 80. leta so dala povprečno skoraj eno disertacijo na leto, v zadnjem desetletju 20. stoletja in v prvem desetletju 21. stoletja pa je pisanje doktoratov močno poraslo: vsako leto so bile ubranjene 2–3 in v zadnjem času 3–4 disertacije s področja slovenske književnosti. V tujem jeziku jih je bila najprej dobra tretjina, danes jih je ena petina. Vloga oddelka za slovenistiko na FF UL pri produkciji disertacij se postopoma manjša. V 70. in 80. letih je servisiral pet od osmih disertacij, v zadnjih dveh desetletju pa polovico ali manj.

Grafikon 5: Disertacije iz slovenske književnosti

Literarna zgodovina na slovenističnem oddelku Filozofske fakultete v Ljubljani se je v zadnjih 30 letih soočala z različnimi problemi. V 80. letih so bila t. i. **skupna**

⁶ Podatek o številu diplomantov v razmerju do števila vpisanih tule ni smiseln, ker se tiče celotnega slovenističnega profila in ne le literarne zgodovine. Prav tako ne bi bilo dovolj reprezentativno preštevanje znanstvenih magisterijev, ki so se pojavili šele v 70. letih, z bolonjsko reformo pa jih ne bo več; iskalni niz zanje v Cobissu bi bil `cc=m2` oz. `td=2.09`. Dobljena števila za doktorate najbrž niso dokončna, saj so disertacije vpisane v Cobiss na različne načine in jih samo z enim ukazom ni mogoče zajeti. Po nasvetu Anke Sollner Perdih sem uporabil naslednje iskalne nize: `uc=821.163.6.09` and `td=2.08`, `uc=821.163.6.09` and `cc=m`, `du=slovenska književnost` and `cc=m`, `du=slovenska književnost` and `td=2.08`. Z njimi sem polovil večino slovenističnih literarnovednih disertacij, ne pa vseh. Luknje so zlasti za čas pred 1990: Cobiss npr. ni registriral Slodnjakove, Pirjevčeve, Poniževe in Scherberjeve disertacije, pa tudi najzgodnejših disertacij ne, s katerimi se je zaključeval dodiplomski študij in bi danes ustrezale diplomam.

kurikularna jedra, tj. repertoar avtorjev in tekstov, ki naj bi jih obravnavali na vseh šolah v Jugoslaviji in smo ga zavrnili, ker je poudarjal južnoslovenske literature na račun slovenske in svetovne. Periodično so se pojavljale zahteve po večji »uporabnosti« literarnovednih vsebin za potrebe učiteljev slovenščine. Fakultetni učitelji naj bi oblikovali minimalne kataloge avtorjev in tekstov, ki pridejo v poštev pri literarnem pouku v šolah, in tudi svoja predavanja naj bi organizirali tako, da bi novopečeni učitelji lahko neposredno črpali iz njih. Zaenkrat smo se pritisku visokošolskih poklicnoizobraževalnih konceptov uspeli ubraniti – predavanja po meri povprečnega lastnika slovenistične diplome bi pomenila smrt literarnega raziskovanja.

Občasno je bilo treba s kolegi **komparativisti** urejati kompetenčna vprašanja. Posamezniki med diplomiranimi komparativisti, ki jih je življenje zaneslo v pedagoško službo, so si prizadevali za legalizacijo svoje pedagoške dejavnosti. Zanje smo izdelali študijski program, po katerem bi se lahko dokvalificirali, ki pa zaradi številnih obsežnih diferencialnih izpitov iz jezika in zaradi njihove cene ni bil privlačen in tudi nikoli ni bil sprejet in realiziran. Vse bolj živa potreba komparativistov po sodelovanju v pedagoškem procesu se bo lažje uresničila v bolonjskem študijskem programu, ki je predvidel pedagoški študij primerjalne književnosti. Pedagoški diplomanti primerjalne književnosti bi se lahko v prihodnje potegovali za poučevanje kakšne od izbirnih vsebin na srednjih šolah.

Do potrebe po razmejevanju je prišlo v primeru prijave disertacije z zgolj slovenistično tematiko na Oddelku za primerjalno književnost. Slovenistična tematika je na primerjalni književnosti običajna tako pri diplomskih izdelkih kot v razpravah učiteljev, vendar je praviloma postavljena v kontekst drugih književnosti, literarne teorije ali metodoloških vprašanj. Rešitev se je našla z dopolnilom doktorskega koncepta, ki je omogočil napoved, da bo disertacija »pomemben prispevek za primerjalno literarno vedo« namesto starega »za slovensko literarno zgodovino«. Ob ugovoru kolegov komparativistov pa se je zaustavil zalet slovenistov, ki bi želeli sami izvajati predavanja iz svetovne književnosti na svojem oddelku; za kaj takega bo še naprej potrebna ustrezna habilitacija.

Bolj kot razmejevanje bi morali poudarjati **sodelovanje**, ki ga ni malo ne na medoddelčni ne na medfakultetni in meduniverzitetni ravni. Raziskovalne skupine na FF so sestavljene mešano. Slovenisti Bjelčevič, Hladnik, Novak Popov in Krakar Vogel smo zbrani pri Literarnoprimerjalnih in literarnoteoretskih raziskavah, kjer so še primerjalci (Tomo Virk, Boris A. Novak, Janez Vrečko, Valerija Balžarovsky), prevodoslovka (Nike Kocjančič Pokorn), rusist (Miha Javornik) in umetnostna zgodovinarka (Nataša Golob). Pri izvedbi literarnovednega podiplomskega programa sodelujemo komparativisti, slovenisti, romanisti, klasični filologi, anglisti in drugi. Vedno bolj živa je praksa kombiniranih diplomskih nalog, kjer kandidat v dogovoru z mentorjema z dveh oddelkov naenkrat opravi obveznosti pri obeh svojih študijskih predmetih, npr. pri slovenščini in bibliotekarstvu ali pri slovenščini in sociologiji kulture ali pri slovenščini in zgodovini ... V komisije za oceno primernosti disertacij, za njihovo

oceno in zagovor so tradicionalno vabljeni kolegi komparativisti in kolegi s sosednjih inštitucij in univerz. Nujo po udeležbi strokovnjaka iz druge stroke ali od zunaj izrekajo tudi univerzitetna habilitacijska pravila.

Oddelčni literarni zgodovinarji organiziramo periodična srečanja s sosednjimi oddelki (s celovškimi, hrvaškimi, makedonskimi slavisti), hodimo na posamična ali semestrsko predavanja v Zagreb, Gradec, Celovec, na Dunaj, v Brno, v Budimpešto, na slovenske lektorate v tujino, na koprsko humanistiko, sodelujemo pri podiplomskem študiju na mariborski filozofski fakulteti, v habilitacijskih postopkih tam in na drugih univerzah. V Kopru in Novi Gorici je bilo pri kadrovanju spočetka opazno nezaupanje v slovenistične literarnovedno profilirane diplomante iz Ljubljane. Za predavanja iz slovenske književnosti so angažirali predavatelje neslovenističnih profilov, kar je v načelu lepo, kakor je lepa in obetavna vsakršna interdisciplinarnost, s katero želimo prezračiti nacionalnofilološke teme, pripelje pa do zadrege, ker nekemu, ki je slovensko književnost začel prebirati in študirati šele ob pozivu v fakultetno službo, pač ni mogoče brez slabe vesti podeliti habilitacije »za slovensko književnost«. Zasilna rešitev se je ponudila s podelitvijo širokega področja »za književnost«, brez jezikovne zamejitve.

S habilitacijami je nasploh križ. Habilitacija za določeno področje je licenca, ki jo podeli akademska inštitucija posamezniku za izvajanje pedagoškega procesa: asistentska je za izvedbo vaj, učiteljske (docent, izredni in redni profesor) pa za predavanja in izpraševanje. Rivalstvo med predstavniki kateder je pripeljalo do ozkih in omejujočih nazivov, ki so sledili nomenklaturi kateder. V resničnem življenju skoraj noben akademski slovenist ne more uresničiti svojega pedagoškega minimuma samo v okviru ene katedre, ampak mora pokrivati različna področja. Zato so do zdaj učitelji k svojemu imenu nizali kombinirane habilitacijske nazive ali s široko habilitacijo »za slovensko književnost« samoumevno predavali tudi na sorodnih ali ožjih področjih, npr. literarnoteoretične in didaktične predmete. Z olajšanjem smo sprejeli rektorjev dekret o krčenju in združevanju preveč razdrobljenih področij in habilitacijskih nazivov.

Dokler je nazive podeljevala samo Univerza v Ljubljani za delo na njej sami (ki pa, spomnimo se, na začetku habilitacij sploh ni poznala), se je vse zdelo lepo in prav, odkar pa si v akademski sferi konkurira vrsta inštitucij, ki vsaka po svoje podeljuje nazive, prihaja do nesmislov, kakršen je ta, ki zadeva kolegico, ki je na mariborski filozofski fakulteti docentka za slovensko književnost, na ljubljanski pa ima ob istih izpolnjenih pogojih nižji naziv asistentke, pač glede na vrsto pedagoške obveznosti, ki jo opravlja, in glede na strogo pravilo, ki ga nastajajoče univerze rade zaobidejo, da kandidat posameznega naziva ne more preskočiti.

Postopki za pridobitev višjega naziva ali obnavljanje starega so za kandidate naporni. Vsakih pet let morajo dokazovati svojo znanstveno rast, pedagoško uspešnost, mednarodno odmevnost in sposobnost znanstvenega publiciranja. Slovenisti smo privilegirani v tisti točki, kjer marsikomu spodleti, to je pri dokazovanju mednarodne odmevnosti. Namesto nje se lahko sklicujemo na

»pomembnost za nacionalno kulturo«, vendar je ta privilegij vprašljiv, ker nas izloča iz znanstvene konkurence in ker nas utegne zazibati v udobno prepričanje, da si za promocijo slovenistične literarnovedne misli zunaj domačega kroga ni treba prizadevati. Seveda je enako zoprna tudi nasprotna skrajnost, to je iluzija večje kvalitete in pomembnosti, če bomo objavljali v tujih jezikih oziroma v angleščini. Spodbujajo jo habilitacijska merila, ki objavam v angleških znanstvenih publikacijah nerazumno pripisujejo dvojno vrednost. Celo osrednje literarnovedne revije niso imune pred slepilom višjega ugleda, če bodo kar v angleščini.

Največji rez je pomenila organizacijska **ločitev slovenistike od slavistike** oktobra 2002 in razdelitev Oddelka za slovanske jezike in književnosti na dva oddelka: Oddelek za slovenistiko in Oddelek za slavistiko. Argumenti za odcepitev so bili administrativna neobvladljivost zaradi prevelikega števila študentov, državna osamosvojitve 1991, ki je klicala po nacionalnoreprezentativni osamosvojitvi študija »državnega jezika«, različnost študijskih programov in zgledi tujih univerz, kjer so se take ločitve zgodile že zdavnaj. Za ločitev je bila večina slovenistov in slavistov, različne so bile le predstave, kdaj naj bi se zgodila: slavisti so si želeli še nekaj odloga, pri slovenistih pa se je od leta 1996 dalje, ko je do pobude prišlo, stopnjevala nestrpnost. Rusisti so pretili z izločitvijo iz slavistike in s priključitvijo komparativistiki, s katero so bili že takrat tesneje povezani kot s slovenistiko – v svojem programu niso imeli nobene slovenistične ure, ne literarne ne jezikovne. Zamere zaradi te »separatistične« odločitve so se odrazile tudi na slabi udeležbi slovenskih literarnih zgodovinarjev na mednarodnih slavističnih kongresih. Literarne zgodovinarje je ločitev zadevala manj kot jezikoslovce, saj v literarnem delu slovenistike že prej slovanskih vsebin ni bilo veliko.

Vsaka nova revizija slovenističnih programov je ugotavljala njihovo prenatrpanost in zahtevala redukcijo ur v skladu z uzakonjenim maksimumom 750 ur na leto. Prilagajanje študijskih programov evropskim študijskim sistemom v zadnjih letih, najprej v okviru ECTS (evropskega kreditnega sistema) 2002, potem v okviru bolonjske prenove 2009 – poskrbelo naj bi za mobilnost študentov med univerzami –, je sprožilo tudi prevetritev razmerja med matičnimi slovenističnimi in podedovanimi slavističnimi vsebinami na ljubljanski slovenistiki in razkrilo vedno šibkejšo vpetost slavističnih ur v slovenističnih programih. Slavistične ure so ostale večinoma le v enopredmetnih programih, pa še tam v kategorijah izbirnih predmetov. Slavistika in slovenistika sta se kritično soočali tudi na podlagi konceptualne dileme: namesto tradicionalne splošne in primerjalne slavistike smo slovenisti želeli videti slavistiko samo kot zbirališče vrste nacionalnih filologij.

Slovenistika se od slavistike razlikuje po svojem pragmatičnem pedagoškem profilu: večina diplomantov se zaposli v šolah. Slavistika še danes kaže sledi panslovanske duhovne podlage, iz katere je izšla. Slovenci smo bili nanjo dlje kot drugi slovanski narodi navezani tudi zaradi občutka ogroženosti od romanskih, germanskih in ogrskih sosedov. Drugi razlog za zapoznelo rojstvo slovenistike iz varnega zavetja slavistike je bila zvestoba tradiciji velikih slovenskih imen svetovne slavistike, Jerneju Kopitarju in Franu Miklošiču na Dunaju in Gregorju Kreku pa Matiji Murku v Gradcu. Spominjajoč se njihove slave in avtoritete še

danes hočemo, da bi bili bodoči vodilni slavisti na dunajski univerzi Slovenci in slovenisti. Tretji razlog za zelo neustrahovano in oklevajoče ločevanje je bila zavest, da nas za ta korak nihče ni nameraval nagraditi: nič novih delovnih mest, nič novih prostorov, nič finančne podpore.

Zapoznala inštitucionalna osamosvojitve univerzitetne slovenistike se je zgodila v trenutku, ko gredo perspektivna socialna naziranja in ravnanja v obratno smer. Sklicevanje na nacionalni interes in razpoznavnost ter nacionalno reprezentativnost spominja na nacionalni ekskluzivizem 19. stoletja in osamosvojitve vključuje med atavistične socialne projekte. Služba nacionalni skupnosti in njenemu osmišljanju izpostavlja nacionalnega literarnega zgodovinarja nevarnosti, da se iz znanstvenika prelevi v kulturnika ali politika. Čas narekuje literarni zgodovini odpoved nacionalnofilološki samozadostnosti in kulturnemu brambovstvu in odpiranje v smer multikulturnih, medregionalnih in komparativnih študij (simbolično nakazuje ta trend npr. lokacija slovenskih slavističnih kongresov zunaj meja Slovenije v zadnjih letih). Ko bi nas le vsi ti združevalni ideali ne spominjali tako neprijetno na zgodovinska gibanja, ki imajo v naši zavesti negativen predznak: na Kollárjevo panslovanstvo, na ilirizem in na kulturni imperializem dominantnih nacij.

Najradikalnejša dilema se je nanašala na **ločitev literarne vede od jezikoslovja**. V načelu sta jezikoslovje in literarna veda enakopravna sestavna dela slovenistike, v praksi pa je jezikoslovja na vseh področjih nekaj več: v kadrovski zasedbi, količini predavanj, denarju za projekte in pri objavah v strokovnem časopisu (v SR npr. 40 % jezika in 35 % literature). V raziskovalnih inštitucijah (ZIFF, SAZU, IJS) je na jeziku več mest, raziskovalnih ur in več družbene pozornosti, pač na osnovi premisleka, da je jezik bolj temeljna kategorija in za nacionalno eksistenco pomembnejša kot književnost. Tudi pod šolskim predmetom slovenščina si najprej predstavljamo jezik. Prav tu je prišlo do zasuka: jezikovni pouk iz skrbi za učenčevo funkcionalno pismenost po zglede ne hodi več toliko v leposlovje kot v praktična in publicistična besedila. Nesorazmerje med jezikom in literaturo je občasno vir napetosti, ki so 1999/2000 pripeljale do premislekov o možni drugačni inštitucionalni organizaciji študija.

Ravnotežje med jezikom in literaturo bi se lahko vzpostavilo preko ločitve jezikovnega in literarnega pouka v šolah in preko ločenih študijskih programov za učitelje jezika in literature na akademski ravni. Diferenciacija stroke pomeni njeno kvalitativno rast in nekatere stremljive srednje šole v tujini tako ločen pouk že uspešno izvajajo. V ZDA, v Italiji in na Poljskem je literatura pri materinščini celo v ospredju. Praktični premislek o vedno bolj marginalni vlogi literature v naši civilizaciji je secesionistične ideje prizemljal in utišal. Priznati si moramo, da je bil visoki status književnosti na Slovenskem že od samega začetka bolj programski mit kot stvarnost, sicer Prešeren ne bi zapisal verzov »Kranj'c, ti le dobička išeš, [...] kar ti bereš, kar ti pišeš, / mora dati gótov d'nar!« in slovenski pesniki ne bi umirali mladi v cukrarni. Iz spoznanja, da ima slovenska književnost možnost preživetja le v varnem zavetju pouka materinščine, se je diskusija na temo ločevanja jezika in literature v šolah iztekla v resignacijo.

Aktualni veliki proces je **bolonjska prenova študijskih programov**. Ker je bilo o njej dovolj napisanega drugje, naj le poudarim, da bolonjski programi omejujejo avtonomijo strok in njenih nacionalnih inštitucij v korist interdisciplinarnosti in internacionalnosti. To nas bo spodbudilo, da se poleg knjig lotimo še filmskih zgodb, računalniških iger, popevk ... in da študente pošiljamo na študijske izmenjave v tujino.

Vloga literature se je v zadnjih desetletjih močno spremenila. Privilegirani osrednji položaj, ki ga je imela literatura v kulturi zadnjih 200 let, so zasedle nove kulturne dejavnosti, na čelu s športom, estrado in duhovnostjo (ezoteriko). Celotno znotraj umetnosti literatura nima več prvega mesta. Za poezijo, ki je veljala za kraljico umetnosti, se v današnjih časih zanimajo redki. Število izdanih naslovov je sicer veliko, naklade pa so vedno manjše in neprimerljive s tistimi v množičnih medijih. Brez državnih subvencij bi književnosti trda predla. Sicer pa: če gredo subvencije kmetom za košnjo, s čimer »vzdržujejo kulturno krajino«, zakaj je ne bi dobivali pisatelji. Šola postaja zaradi svoje inertnosti edini rezervat oz. geto, v katerem je literatura sploh še pomembna. Velik del podiplomskih študentov književnosti se usmerja v literarno didaktiko in s tem izpričuje, da je šola eno izmed zadnjih zatočišč knjižne kulture.

Tradicionalno se je literarni sistem vzpostavljala na pojmu odličnosti (ekskluzivnosti), zato je bila kritika, ki je imela nalogo vrednotenja in izbire – ta naj bi pomagala kultivirati nacionalni literarni kanon –, ena najpomembnejših dejavnosti v sistemu. Danes smo navajeni na sočasno enakopravno eksistenco množice različnih kulturnih proizvodov. Poglobljeno recepcijo izbranega dela po nasvetu kritiške avtoritete je zamenjalo poljubno menjavanje kulturnih vsebin, tako kot z daljinskim upravljalcem preklapljammo med kanali na televiziji. V šoli se vedno znova pojavljajo predlogi, naj se dolgočasna literarna klasika v večji meri nadomesti s popularnejšimi vsebinami. Ker je literarna veda del svojega ugleda črpala iz ugleda svojega predmeta, se je z vedno manjšo kulturno relevantnostjo literarne klasike zmanjšal tudi ugled literarne vede.

Možnosti sodobne (tudi slovenistične) literarne vede vidim v naslednjem:

- v preusmeritvi od obravnave posameznih velikih del in avtorjev na obdelave besedilnih, zlasti žanrskih korpusov,
- v emancipirani analizi avtorjev in tekstov brez predhodne selekcije na umetniške (»večne«) in trivialne (»enodnevn«),
- v upoštevanju literarnega sistema v celoti, ne le literarnega besedila, saj artistična dimenzija teksta ni več poglavitna reč,
- v uporabi računalniških orodij pri zajemu in analizi besedil ter pri popularizaciji strokovnih dosežkov.

Naj se za konec zadržim pri zadnji točki. Avtorji so se naveličali čakati na državne subvencije, ki jih je po inerciji deležna literatura, in na dobro voljo urednikov ter vedno pogosteje knjige izdajajo v spletni obliki sami na internetu. Spletni pesniki se lahko pohvalijo z večjim odmevom kot njihovi kolegi pri »uglednih založbah«

in stigma samozaložništva s tem izginja. Tehnološki val je pogoltnil listkovne knjižnične kataloge, slovarje in enciklopedije, časopise in znanstvene publikacije. Nekatere znanstvene discipline in univerze so svojo publicistično dejavnost že v celoti preselile s papirja na zaslon. Tudi literarna klasika se pospešeno seli na računalniške zaslone. Literarni zgodovinarji slovenisti nismo nemi in zdvo mljeni opazovalci civilizacijskega preloma, ampak ga aktivno reflektiramo in se prilagajamo spremembam. Bili smo prvi pri digitalizaciji domače literarne dediščine⁷ in pri animiranju študentov za udeležbo v distribuirani kooperativni omrežni produkciji znanja, kakor se modro reče pisanju geselskih člankov za Wikipedijo in postavljanju leposlovja na Wikivir. Našo strokovno komunikacijo je v zadnjem desetletju intenziviral internet – mislim na diskusijski forum Slovlit, ki združuje 1200 bralcev in dopisovalcev ter povezuje literarne zgodovinarje med sabo močnejše, kot zmorejo drugi komunikacijski kanali, zraven pa skrbi za povezavo naše stroke s kolegi jezikoslovci, folkloristi, sociologi in drugimi humanisti ter tudi z nezanimarljivim številom literarno/slovenistično/humanistično zainteresiranih zunaj naše discipline. Kaj se ve, mogoče pa združi naše energije še za kakšen skupinski literarnozgodovinski publicistični projekt.⁸

⁷ Gl. Zbirka slovenskih leposlovnih besedil na spletu.

⁸ Članek temelji na predhodnih objavah, ki so dosegljive v moji spletni bibliografiji pod naslovi Predlog za prilagoditev skupnih predmetov strokam, Evropa in Amerika pa literarna veda, The Study of Literature in its European and American Settings with Reference to Slovene Fiction, Slavistična revija, Oddelek za slovanske jezike in književnosti in Slovenska književnost, Priložnost za premislek o nadaljnji poti: Pri odprtih vratih ljubljanske Filozofske fakultete, *Novice Oddelka za slovanske književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani ali Kronika ljubljanske slavistike 1996–1998, ko je bil predstojnik Miran Hladnik*, Slovenistika na razpotju, Sindrom Mačkovih očetov, Slovenska literarna veda med kulturo, znanostjo in šolo, Ubiti očeta? Intervju za Večer po slavističnem zborovanju v Murski Soboti, Ravnoteža s jezikoslovljem, Kadrovske zgrade in nezgode, Diskusijska skupina SlovLit, Književnost in jezik, Humanistika in družboslovje v Jugovzhodni Evropi in kaj imamo pri tem Slovenci, Ljubljanski univerzitetni študij slovenske književnosti, Moj študij Slodnjaka, France Kidrič danes, Dva akademska mita, Kako je ime metodi? Razmerje med slavistiko in slovenistiko na ljubljanskem primeru, Slovenisti in mednarodni slavistični kongres, O spremenjeni vlogi literature, literarne vede in literarne vzgoje, Zur veränderten Rolle von Literatur, Literaturforschung und Literaturstudium, Troje podob domačega in tujega, Slovenska literatura in literarna veda na internetu, Slovene Language, Literature and Culture on the Internet, Slovenski slavistični kongres v Zagrebu, Slovene student projects in Wikipedia and Wikisource.